

בס"ד. יום שמחת תורה, ה'תשי"ד

(הנחה בלתי מוגה)

להבין ענין שמיני עצרת ושמחת תורה, הן החילוקים שביניהם גופא, והן החילוק שביניהם לחג הסוכות, שבחג הסוכות השמחה היא בגילוי, והעבודה דשמע"צ היא באופן דגילו ברעדה¹, וכמו שראינו בהנהגת רבותינו נשיאינו שבשמע"צ היו בהתבודדות², ולא היתה השמחה בגילוי (מלבד בזמן ההקפות), וכמו שסיפר כ"ק מו"ח אדמו"ר³ אשר אביו כ"ק אדמו"ר נ"ע דיבר פעם עם איש פרטי בשמע"צ מפני שהוצרך לפעול עליו בפנימיות, אף שבדרך כלל בזמן דשמע"צ היו רבותינו נשיאינו בהתבודדות, משא"כ בשמח"ת היתה השמחה בגילוי ובריקודים, והשמחה היתה בתוך העם. והענין בזה, דשמיני עצרת הוא מלשון העכבה, כמ"ש יורש עצר⁴, זה יעצר בעמי⁵, דקאי על המלך שמעכב ומגביל בעד העם⁶. והנה אנו רואים למטה שכאשר רוצים לקלוט דבר שכל, הרי זה (לא ע"י תנועה של התפשטות, אלא) ע"י העכבה דוקא, שמתעכב על עצם השכל, ודוקא ע"י ההעכבה נעשית הקליטה. וכמו"כ בענין הקליטה דשמע"צ⁷, שהיא ע"י העכבה דוקא. וכיון שהעכבה היא היפך ענין השמחה (שהרי השמחה היא בהתפשטות), לכן בשמע"צ השמחה היא מכוסה. וצריך להבין מהו"ע ההפרש בג' זמנים אלו, שבחג הסוכות השמחה היא בגילוי אבל אינה בריבוי, בשמע"צ השמחה היא מכוסה, ובשמח"ת השמחה היא בגילוי ובריבוי.

(ב) **ויובן** זה בהקדים תחילה ענין השמחה⁸, דהנה כתיב החדלתי את תרושי המשמח אלקים ואנשים, שהיין מביא לידי שמחה,

(5) שמואל-א ט, יז. (6) ראה אוה"ת דרושים לשמע"צ ע' א'תשעו. (7) ראה לקו"ת ואוה"ת שבערה 1. (8) בהבא לקמן — ראה ד"ה ביום השמיני עצרת תהי' לכם עזר"ת (סה"מ עזר"ת ע' לט ואילך). וראה גם אוה"ת וישב ח"ה תתקב, א ואילך. (9) ס' שופטים ט, יג.	(1) תהלים ב, יא. וראה לקו"ת דרושים לשמע"צ פכ, ג ואילך. אוה"ת שם ח"ה ע' ב'קנח. (2) ראה גם שיחת ליל שמח"ת תשד"מ ס"ג (התוועדיות תשד"מ ח"א ע' 306). ליל ה' דחג הסוכות תנש"א (התוועדיות תנש"א ח"א ע' 106 הערה 32). (3) ראה תו"מ — רשימת היומן ע' שנג. וש"נ. (4) ס' שופטים יח, ז.

שהו"ע גילוי ההעלם, דכמו שבגשמיות הרי היין הוא תחילה כנוס בענביו וצ"י הדריכה הוא יוצא מההעלם אל הגילוי, כמו"כ פעולת היין ברוחניות הוא לגלות את ההעלם, שזהו"ע נכנס יין יצא סוד¹⁰, והיינו, שפעולת היין היא כפי מהותו של היין, דלהיות שמהות היין הוא באופן שתחילה הוא מכוסה ואח"כ יוצא מן ההעלם אל הגילוי, לכן גם פעולתו הוא לגלות את הפנימיות שבנפש, שהוא בהעלם. וזהו הטעם שע"י ריבוי יין מתאדמים הפנים, לפי שהיין מגלה את פנימיות החיות שהוא בהעלם, שהדם הנעלם בא בהתגלות בהפנים. והענין בזה, דהנה בכל דבר יש פנימיות וחיצוניות, הפנימיות הוא שמקבל חיותו ושפעו ממקורו, והחיצוניות הוא ההשפעה אל הזולת. וענין זה הוא בכל סוג מהד' סוגים דומם צומח חי ומדבר, וכמו בסוג הצומח, שבחיות הצומח הגשמי עצמו יש פנימיות וחיצוניות, שהרי אין לך עשב למטה שאין לו מזל מלמעלה המכה בו¹¹, הנה פנימיות חיות העשב הוא שמקבל שפעו וחיותו מהמזל המכה בו, והחיצוניות הוא שמשפיע בהעשב והוא טעם העשב או הפרי. וכמו"כ בסוג החי יש בו פנימיות וחיצוניות, הפנימיות הוא רוחניות החיות הדבוק בעילתו, פני אר"י פני שור כו'¹², והחיצוניות הוא ההשפעה להחיות את גוף הבע"ח כו'. וכמו"כ גם בסוג המדבר ובפרט בישראל יש פנימיות וחיצוניות, הפנימיות היא מה שנפש האלקית דבוקה באלקות, בדמות האדם שעל הכסא¹³, והחיצוניות היא מה שמח"י את הגוף, שהרי בישראל גם חיות הגוף הוא מנפש האלקית¹⁴. אמנם, בחי' הפנימיות היא בהעלם, ובהתגלות הוא רק בחי' החיצוניות שמח"י את הגוף. וזהו ענין היין שמגלה את הפנימיות, דנכנס יין יצא סוד, היינו שהיין מגלה את פנימיות הנשמה שהיא דבוקה באלקות.

ג) והענין בזה, דהנה, יין הוא ספירת הבינה¹⁵, וענינו בעבודה הוא ענין ההתבוננות, שעל ידה מתגלה פנימיות הנשמה שהיא דבוקה באלקות. ובענין ההתבוננות גופא יש כמה אופנים. יש התבוננות שהוא מתבונן איך שכל עניני העולם, הנה לא זהו הכל (ניט דאָס איז אַלץ), ויתירה מזה, לא זהו העיקר, ויתירה מזה, לא זהו התכלית, שהרי

14) ראה תניא אגה"ת פ"ו. קונטרס ומעין מאמר ז. לקו"ש ח"י ע' 103 הערה 24.
15) לקו"ת דרושים לסוכות עט, ד. שה"ש ב, ד. ובכ"מ.

10) עירובין סה, א.
11) ב"ר פ"י, ו. ועוד.
12) ראה טעמי המצוות להרח"ו פ' ויקרא
13) ד"ה מצות קרבנות. ועוד.
14) יחזקאל א, כו.

תכלית כל עניני העולם הוא אלקות, וכמ"ש בספרי המחקר¹⁶ שתכלית הדומם הוא שיוכלל בהצומח, ותכלית הצומח שיוכלל בחי, ותכלית החי שיוכלל במדבר, ותכלית המדבר הוא שיוכלל באלקות, הנה ע"י ההתבוננות שתכלית כל העולם הוא רק אלקות, אזי תהי' אצלו הזהירות כמעשה דיבור ומחשבה, אשר כל עשיותיו דיבוריו ומחשבותיו יהיו רק בעניני תומ"צ. ויש התבוננות נעלית יותר, והוא שמתבונן איך שעצם חיות העולם הוא רק מאלקות, שהרי הכח האלקי מהוה ומחי' את העולם בכל שעה¹⁷, וא"כ הרי כל חיות העולם הוא רק אלקות, וע"י התבוננות זו מתעורר ברצוא לאלקות (א צי צו ג-טליכקיט). וענין זה הוא נעלה יותר מההתבוננות שתכלית העולם הוא אלקות שעל ידה נעשית אצלו הזהירות בקיום התומ"צ, אבל עדיין אינו מתעורר באהבה ויראה, אבל ע"י ההתבוננות איך שעצם חיות העולם הוא אלקות, הרי הוא מתעורר גם באהבה ויראה, ובמילא גם קיום המצוות בפועל הוא באופן נעלה יותר, כמ"ש רבינו הזקן בתניא¹⁸ שאהבה היא שרש כל רמ"ח מ"ע כו' כי המקיימן באמת הוא האוהב את שם הוי' וחפץ לדבקה בו באמת כו', ומזה מובן שע"י אהוי"ר הנה גם קיום המצוות בפועל הוא באופן נעלה יותר¹⁹. אמנם, התבוננות הנ"ל פועלת התגלות כחות הגלויים בלבד, דכיון שכחות הגלויים הם בהגבלה, מספיק לזה ההתבוננות בהאלקות שבסדר ההשתלשלות, אך להיות שהתכלית היא שתהי' העבודה למעלה מכחות הגלויים, שהו"ע רעותא דלבא, דלית פולחנא כפולחנא דרעותא דלבא, הנה כדי לבוא לבחי' רעו"ד, צריכה להיות ההתבוננות בהפלאת האלקות שלמעלה מסדר ההשתלשלות, והיינו, שכאשר יש לו חוש בהשגה לא רק בענינים שבאים בתפיסה, אלא גם בהשגת השלילה, אזי נרגש אצלו הפלאת האלקות, שהוא מופלא מסדר השתלשלות, ועד להפלאה כפי שהוא מופלא מצד עצמו, ועי"ז בא לרעו"ד, שזהו"ע דנכנס יין יצא סוד, והיינו שע"י ההתבוננות בהפלאת האלקות מתגלה הפנימיות דנשמה, שהו"ע הדביקות דרעותא דלבא.

ד) **אמנם** כל הנ"ל הוא מה שהיין משמח אנשים, והיינו שהיין מגלה את הפנימיות של האדם, אך עדיין צריך להבין מהו"ע יין המשמח אלקים. והענין בזה, דהנה כתיב²⁰ כי א-ל דעות הוי', שיש ב'

18) פ"ד.

19) ראה גם סה"מ תרפ"ט ע' 263.

20) שמואל-א ב, ג. וראה לקו"ת דרושים

לשמע"צ פג, א. ובכ"מ.

16) ראה עיקרים מ"ג פ"א. קונטרס ומעין

מ"א פ"ג. סה"ש תורת שלום ע' 243. לקו"ש

חכ"ד ע' 643.

17) ראה תניא שעהיוה"א פ"א.

דעות, דעת עליון ודעת תחתון, דעת תחתון הוא שלמטה יש ולמעלה אין, ודעת עליון הוא שלמעלה יש ולמטה אין, היינו שלמעלה הוא יש האמיתי, ולמטה הוא אין, דכולא קמי' כלא חשיב²¹. וידוע שב' הבחי' דאין, האין שבד"ע והאין שבד"ת, אינם דומים זל"ז, כי, האין שבדעת עליון הוא אין באמת, והיינו, שלהיותו אין של יש האמיתי, שהוא בדביקות ובקירוב אל יש האמיתי, הרי הוא אין באמת, דכולא קמי' כלא חשיב, והוא מצד ב' ענינים, מצד עצם קירובו אל יש האמיתי, וביתר שאת מצד שנרגש בו (עס הערט זיך אין אים) הדיעה האמיתית כמו שהוא ביש האמיתי. משא"כ האין של יש הנברא אינו אין באמת, דמאחר שהנברא קורא את עצמו בשם יש, הרי אינו יכול לומר על מקורו שהוא אין, דכיון שהנברא הוא מציאות יש, הרי המקור הוא בודאי במציאות, ומה שקוראו בשם אין הרי זה רק שאינו במציאות יש, אבל לא שהוא בבחי' אין ממש. וכשם שבהרגש הנברא אינו אין באמת, כמו"כ הוא בהרגש האין עצמו, שאינו אין באמת, דמאחר שהוא מקור ליש הנברא, הרי הוא במציאות דבר מה, ומה שנקרא אין הוא רק להיותו אינו מושג. והנה, גם מבחי' אין של יש הנברא אי אפשר להיות התהוות היש ע"י גילוי האין, שאז לא הי' במציאות יש כלל, אלא האופן שהאין מהוה את היש הוא עי"ז שהאין מתעלם מהיש, כמאמר²² העלם והסתר הבורא מהנברא, והיינו, דלבד זאת שכללות התהוות היש הוא רק מבחי' אין של יש הנברא שאינו אין באמת כנ"ל, הנה גם בחי' אין זה הוא בהעלם בהיש, שזהו שהאלקות אינו נראה ונגלה בעולם. אך תכלית הכוונה היא שע"י עבודת הנבראים יהי' גילוי אלקות, שזהו מ"ש²³ בראשית ברא אלקים, שהעבודה היא לגלות את ההעלם דשם אלקים, הן מה שמתעלם מהיש, והן מה שמעלים על שם הוי', והיינו, שביש הנברא יתגלה האין של יש הנברא, ובהאין של יש הנברא יתגלה האין של יש האמיתי ויש האמיתי, והגילוי יהי' בהאין של יש הנברא כמו שהוא ביש הנברא, שע"י זיהי' בגילוי בהיש הנברא, האין של יש האמיתי ויש האמיתי. ואף שבתחילת ההתהוות לא הי' אפשר להיות בגילוי אפילו בחי' האין של יש הנברא, שאז לא הי' אפשר להיות במציאות יש כלל כנ"ל, מ"מ, לאחר שכבר נתהוה היש, הנה ע"י עבודה אפשר להיות בגילוי אפילו בחי' האין של היש האמיתי, ומ"מ ישאר היש הנברא במציאותו. וע"ד המבואר

23) בראשית א, א.

21) זח"א יא, ב.
22) תניא קו"א קנח, א.

בענין הצמצום²⁴, שבתחילה הוצרך להיות סילוק האור בכדי שיהי' מקום לעמידת העולמות, אך לאחר שנתהוו העולמות אפשר להיות בהם הגילוי דהקו קצר ועד שאפשר להיות בהם גם הגילוי דאוא"ס שלפני הצמצום, וכמו"כ הוא גם בענין התהוות היש, דאף שבתחילת התהוותו לא הי' אפשר להיות כי אם ע"י ההעלם, מ"מ, לאחר שנתהווה הנה ע"י עבודת נש"י אפשר לגלות בו גם בחי' האין של יש האמיתי ויש האמיתי. וזהו ענין יין המשמח אלקים, דע"י ההתבוננות והעבודה דנש"י מתגלה ההעלם דשם אלקים, מה שמתעלם מהיש ומה שמעלים על שם הוי', והיינו, שיהי' בהיש הגילוי דשם אלקים וגם הגילוי דשם הוי'.

ה) **והנה** בגמרא²⁵ למדו מפסוק זה (החדלתי את תרושי המשמח אלקים ואנשים) אם משמח אנשים אלקים כמה משמח, מכאן שאין אומרים שירה אלא על היין. והענין בזה²⁶, דהנה, ענין השירה הוא בחי' העלאה מלמטה למעלה, כמארז"ל²⁷ כל בעלי השיר יוצאים בשיר, שהו"ע העלאה מלמטה למעלה. וזהו גם ענין השיר ששרו הלויים בביהמ"ק, שהם הזמירות של דוד המלך, נעים זמירות ישראל²⁸, שמזה הי' שיר הלויים שבביהמ"ק, שהיו מכוונים בשיר שיהי' בדוגמא של מעלה, שזהו מ"ש בזהר²⁹ רננא ברמשא ושמחה בצפרא, ובהתאם לכך היו חילוקים בהשיר בביהמ"ק, שבכל זמן הי' צ"ל השיר באופן המתאים לענינו של זמן זה כמו שהוא למעלה. וזהו שענין השיר הוא תנועה דהעלאה, שהו"ע העלאת הלויים להענינים שלמעלה. וכן הוא גם בענין השיר כפשוטו, דאף שיופי השיר הוא בריבוי קולות ותנועות דוקא, דכמו שהיופי בגשמיות הוא מריבוי צבעים דוקא, כמו"כ יופי השיר הוא מריבוי תנועות דוקא, מ"מ, עיקר היופי הוא מזה שתנועה אחת היא בהתגברות, וזה שתנועה א' היא בהתגברות הו"ע של העלאה. אמנם בענין השיר יש ג"כ ענין של המשכה, שזהו מ"ש כל בעלי השיר כו' נמשכים בשיר, שהו"ע המשכה מלמעלה למטה. וזהו גם הענין דקול מעורר הכוונה³⁰, דכשם שישנו הקול שבא מכוונת המוח, היינו, שלפי אופן כוונת המוח

24) ראה ע"ח שער א (דרוש עיגולים ב. ובכ"מ.

ריושר) סוף ענף ג. המשך תרס"ו ע' ד. ובכ"מ. 28) שמואל"ב כג, א.

25) ברכות לה, א. 29) ח"א רכט, ב. וראה תו"א לז, א

26) ראה גם אוה"ת וישב שם תתקד, א ואילך.

30) ראה של"ה פב, ב. מאמרי אדה"ז ואילך.

27) שבת נא, ב. וראה תו"א ז, ג. קיג, א. הקצרים ע' תקלח. שו"ע אדה"ז או"ח סס"א

ס"ה. סק"א ס"ג. לקו"ת ברכה צח, א. סידור (עם דא"ח) ערה,

בא הקול, שזהו"ע של העלאה, דער צוטרָאָג אל הכוונה שבמוח, כמו כן ישנו גם הענין שהקול מעורר את הכוונה, דהיינו כוונת הלב, שזהו"ע של המשכה, שיומשך מהמוח בהלב. וזהו"ע שאין אומרים שירה אלא על היין, יין המשמח, שמשמח את הלב וממשיך בו גילוי המוחין להיות התגלות האהבה בלב.

ו) **והנה** כתיב³¹ בן חכם ישמח אב, וקאי על נש"י שנקראים בנים, כמ"ש³² בנים אתם להוי' אלקיכם, והיינו, שהם בנים לזו"ן³³, ששרשם מבחי' הכלים דזו"ן³⁴, שהכלים הם אלקות ממש, להיותם בבחי' דביקות דאיהו וגרמוהי חד³⁵, משא"כ נשמות ישראל נמשכו ע"י הפרסא ונעשו בבחי' מהות בפ"ע³⁶, שזהו מה שהנשמה היא חלק אלקה ממעל³⁷, חלק דייקא, שמורה שזהו מהות בפני עצמו, והיינו, דעם היות שחלק מורה שהוא אותו המהות ממש, מ"מ הרי זה חלק קטן שהוא מהות בפ"ע, שזהו ההפרש בין אור לניצוץ³⁸, שאור הוא הארה בלבד והוא בדביקות, משא"כ ניצוץ הוא אותו המהות, אבל הוא מהות בפ"ע. וזהו שנש"י הם חלק קטן שנבדל מבחי' הכלים דזו"ן³³, ולכן נקראים בנים לזו"ן, ז"א הוא בחי' אב, ומלכות היא בחי' אם. ועז"נ בן חכם ישמח אב, דקאי על חג הסוכות, זמן שמחתנו, שבא לאחר ההעלם והסילוק דר"ה, שהוא סילוק המוחין מבחי' ז"א, שכללות ענין הסילוק וההעלם הוא כמשל האב המסתיר את פניו מהבן, וכוונתו היא לעורר את הבן שיחפש אותו, וכאשר הבן הוא בן חכם ומבין את כוונת האב ומחפשו, אזי הוא גורם שמחה להאב, וכמו"כ הוא למעלה, שכאשר יש ההסתר מלמעלה, הנה כוונת ההסתר היא בשביל החיפוש, ובמילא אין זה הסתר אמיתי. ובזה מתורצת הקושיא³⁹ איך אפשר להיות קיום העולמות בר"ה, דמאחר שקיום וחיות העולמות הוא מבחי' המלכות, ובר"ה הוא הסילוק דמלכות, איך אפשר להיות קיום העולמות בר"ה. והתירוץ על זה, שהסילוק הוא רק בבחי' הפנימיות, דהחיצוניות אינו עולה אלא עומד תמיד בהנבראים להחיותם, והסילוק הוא בבחי' הפנימיות, היינו, בבחי'

31) משלי יו"ד, א. טו, כ. וראה לקו"ת דרושים לשמע"צ פב, א. אוה"ת שם ח"ה ע' בקנה.

32) פ' ראה יד, א.

33) ראה לקו"ת שה"ש יט, ג. ביאורי

הזהר לאדמו"ר האמצעי קטו, א ואילך.

34) ראה תניא אגה"ק סט"ו (קכא, א).

35) תקו"ז בהקדמה (ג, ב).

36) ראה תניא אגה"ק ס"כ (קל, סע"א).

37) תניא רפ"ב.

38) ראה סה"מ תרס"ב ע' רכט. תש"ד ע'

35.

39) ראה ד"ה זה היום שנה זו (לעיל ע')

6). וש"נ.

המוחין, דמוחין ומדות הם פנימיות וחיצוניות, שהמוחין הם בחי' הפנימיות והמדות הם בחי' החיצוניות, וזהו שהסילוק שהוא בבחי' הפנימיות הוא בבחי' המוחין, והוא כמשל השינה שמסתלקים המוחין והכחות פנימיים אבל החיצוניות נשאר, וכמו"כ הוא גם למעלה בדורמיטא דז"א שבר"ה⁴⁰, שהסילוק הוא רק בהפנימיות, בבחי' המוחין. וטעם הדבר הוא, לפי שהסילוק וההסתר אינו הסתר אמיתי ח"ו, אלא הכוונה היא בשביל החיפוש שנש"י יחפשו אותו, שאז יומשך גילוי אור עליון יותר, והיינו, שהסילוק וההסתר הוא בשביל נש"י, ולכן הסילוק הוא רק בבחי' הפנימיות, שזהו האור השייך לנש"י, ששרשן מבחי' הפנימיות. והנה טעם ההסתר שמסתלק הפנימיות, הוא, מפני שהעבודה היא באופן דפנו אלי עורף ולא פנים⁴¹, בבחי' החיצוניות ולא בבחי' הפנימיות, ולכן מסתלק בחי' הפנימיות, מדה כנגד מדה⁴². ועפ"ז צריך להבין, למה ההסתר אינו אמיתי, דמאחר שההסתר הוא מפני שפנו אלי עורף, א"כ הרי זה לכאורה הסתר אמיתי. אך הענין הוא, שהעלי' שע"י החיפוש והירידה ע"י שפנו אלי עורף תלויים זה בזה, דהנה, במלאכים אינו שייך ענין של ירידה⁴³, ולכן אי אפשר שתהי' אצלם עלי', משא"כ בנש"י שייך בהם ענין הירידה, ולכן שייך בהם ענין העלי', והיינו, שהעלי' והירידה תלויים זה בזה, ולכן אין זה הסתר אמיתי, דכוונת ההסתר היא רק בשביל החיפוש, ובמילא אין זה הסתר אמיתי. וזהו בן חכם ישמח אב, דבר"ה הוא דורמיטא דז"א, שהמוחין שהם בחי' הפנימיות מסתלקים מז"א, וע"י העבודה דתק"ש נמשכים מוחין חדשים בז"א, והו"ע ישמח אב (ז"א), מצד המשכת המוחין, שהתגלותם היא בחג הסוכות, דביוה"כ הוא ההעלאה, ובחג הסוכות הוא התגלות המשכת בחי' המוחין בז"א.

ז) אמנם הגילוי שבשמיני עצרת הוא למעלה מהגילוי שבחג הסוכות, דבחג הסוכות הוא המשכת המוחין בלבד, ובשמע"צ הוא המשכת הכתר. ועם היות שגם בהמשכת הבינה בחג הסוכות יש כל הג' ראשונות וגם בחי' הכתר, מ"מ, המשכת הכתר שבחג הסוכות הוא כמו שהוא בבחי' בינה, והיינו, כפי שבינה לוקחת את בחי' הכתר, ובשמע"צ נמשך בחי' הכתר עצמו כמו שהוא. והענין בזה, דהנה, ההמשכה בחג

40) ראה שער הכוונות ענין ר"ה. פרי עץ חיים שער ר"ה. ועוד.

43) לשלימות הענין — ראה שיחת ש"פ

41) ירמ"ב, ב, כז.

בראשית (התוועדות א) שנה זו ס"י (לקמן ע')

42) ראה סנהדרין ז, סע"א. וראה סוטה 109 ואילך.

הסוכות היא ע"י הד' מינים, ולקחתם לכם ביום הראשון פרי עץ הדר כפות תמרים וענף עץ עבות וערבי נחל⁴⁴, פרי עץ הדר הוא האתרוג שדר באילנו משנה לשנה⁴⁵, דאילן הוא בחי' ז"א, כמ"ש⁴⁶ כי האדם עץ השדה, ודר באילנו הוא ע"ד ענין התלבשות הפרצופים זה בזה, דכאשר פרצוף עליון מתלבש בפרצוף תחתון ממנו, אינו נקרא על שם פרצוף התחתון כי אם על שם פרצוף העליון, והיינו, שדר באילנו הוא הכתר המתלבש בז"א. וזהו גם שאתרוג הוא עטרת היסוד⁴⁷, דהנה, יסוד הוא הפרק התחתון שבז"א, והיינו, שישנו הפרצוף דז"א כמו שהוא לעצמו, ויש בו גם פרק התחתון שהוא ההשפעה מז"א למטה, שהוא בחי' היסוד. אמנם, עם היותו פרק התחתון דז"א, מ"מ, הרי ידוע שבכדי שיהי' ההשפעה למטה הוא ע"י המשכת אור עליון דוקא, וכמו שרואים למטה שדוקא חכם גדול ביותר יכול להשפיע את השכל גם למקבל קטן ביותר, וכמו"כ הוא גם למעלה שההשפעה היא מאור נעלה דוקא, וכידוע⁴⁸ בענין א"ל עליון גומל חסדים טובים⁴⁹, דלפי שהוא א"ל עליון לכן הוא גומל חסדים טובים, ומזה מובן שהשפעת היסוד היא ע"י המשכת הכתר דוקא. וזהו שאתרוג הוא עטרת היסוד, שהו"ע המשכת הכתר ביסוד, והיינו, שענין האתרוג הוא המשכת הכתר בז"א ע"י הבינה, שהכתר הוא למעלה מז"א ובינה אלא שנמשך בהם, וזהו"ע דר באילנו, היינו, שבעצם הוא למעלה מהאילן, אלא הוא רק דר באילנו. אמנם, אף שהכתר הוא למעלה מבינה דז"א, מ"מ, הרי זה רק כמו שנמשך ע"י הבינה דז"א. אבל בשמע"צ נמשך בחי' הכתר עצמו כמו שהוא. דהנה, הג' כתרים שבחודש תשרי, כתר מלכות כתר כהונה וכתר תורה⁵⁰, הם בהג' זמנים דר"ה יוה"כ ושמע"צ, דבר"ה הוא בחי' כתר מלכות, כמאמר⁵¹ אמרו לפני מלכיות כדי שתמליכוני עליכם, ביוה"כ הוא בחי' כתר כהונה, שזהו שכל העבודות דיוה"כ הם בכהן גדול דוקא⁵². ובשמע"צ הוא בחי' כתר תורה. והנה, כיון שכתר הוא למעלה מהשתלשלות, לכן המשכת הכתר בשמע"צ היא ע"י העכבה דוקא, כמאמר⁵³ כתר לי זעיר, שהוא המתנה והעכבה, והיינו, שהשמחה אינה בבחי' גילוי והתפשטות, אלא היא מכוסה ביראה וביטול, ועי"ז נעשה הקליטה בפנימיות על כל השנה, שהו"ע המשכת קב"ע על

49) תפלת שמו"ע.

50) אבות פ"ד מי"ג.

51) ר"ה טז, א. לד, ב.

52) יומא לב, סע"ב.

53) איוב לו, ב.

44) אמור כג, מ.

45) סוכה לה, א.

46) פ' שופטים כ, יט.

47) פע"ח שער הלולב פ"א ואילך.

48) ראה לקו"ת דרושים לר"ה סא, ג.

כל השנה. אמנם בשמח"ת נמשך בחי' הכתר בגילוי, והיינו, שהשמחה דשמח"ת פורץ גדר, ועי"ז נמשך בחי' הכתר בגילוי.

ח) ובזה יובן ההפרש בג' הזמנים דחג הסוכות שמיני עצרת ושמחת תורה, דבחה"ס השמחה היא בגילוי אבל אינה בריבוי, ובשמע"צ השמחה היא מכוסה, ובשמח"ת השמחה היא בגילוי ובריבוי. והענין הוא, דכתיב⁵⁴ תקעו בחודש שופר בכסה ליום חגנו, דבר"ה הוא דורמיטא דז"א, שהו"ע סילוק המוחין, וע"י תקיעת שופר נמשך בז"א בחי' המוחין, ג' ראשונות ובחי' הכתר, אלא שההמשכה היא עדיין בכסה, ובחה"ס באה ההמשכה בגילוי, ומצד זה נעשית בחה"ס השמחה בגילוי, שהו"ע בן חכם ישמח אב, שזהו מצד המשכת הג"ר ובחי' הכתר כמו שהוא בכינה. אך להיות שאין זה המשכת הכתר עצמו, לכן אין השמחה בריבוי. ובשמע"צ שהוא המשכת הכתר עצמו, כיון שההמשכה היא ע"י העכבה דוקא, לכן השמחה היא מכוסה, והיינו, שצריך להיות ענין השמחה, כי ההמשכה היא ע"י השמחה דוקא, אך להיות שהוא ע"י ההעכבה, לכן השמחה היא מכוסה, באופן דגילו ברעדה. אך בשמח"ת השמחה היא בגילוי ובריבוי, מצד המשכת הכתר עצמו כפי שנמשך בגילוי. ובזה יובן שהעבודה דחודש תשרי נוגעת לכל השנה, דלכאורה, מאחר שהעבודות דחודש תשרי הן עבודות כלליות⁵⁵, אין זה נוגע לעניני העבודה הפרטיים דכל השנה באופן דיעקב הלך לדרכו⁵⁶, אך הענין הוא, דלהיות שבשמח"ת נמשכים כל הענינים בגילוי ע"י השמחה, לכן הרי זה נוגע לכל השנה, והיינו, שע"י השמחה דשמח"ת מועילות העבודות הכלליות שבחודש תשרי לעבודות הפרטיות שבכל השנה באופן דיעקב הלך לדרכו, שילך לבטח דרכו, שזהו ברוחניות, ועי"ז נעשית ההמשכה גם בגשמיות, כמ"ש⁵⁷ אם בחוקותי תלכו גו' ונתתי גשמיתכם בעתם, שנמשכת שנה טובה ומתוקה לכל אחד ואחת בפרט.

(56) לשון הכתוב — ויצא לב, ב. וראה

סה"ש תרצ"ו ע' 43. לקו"ש חט"ו ע' 259 ואילך.

(57) בחוקותי כו, ג.

(54) תהלים פא, ד.

(55) ראה מאמרי אדמו"ר הזקן תקס"ט ע'

רלח. סה"מ תש"ב ע' 49.